

VSEBINA

Slavica Božič: To smo bili Bevkovemu spominu dolžni 147

Dr. Joža Vilfan: France Bevk je in bo ostal eden velikih Slovencev 149

Ivan Potrč: Zvestoba pisatelju .. 152

Bogomil Gerlanc: Beseda v spomin verni Bevkovi življenjski sopotnici 154

Leopold Suhodolčan: Dan zlate knjige v Idriji 162

Alfonz Gspan: Spominska soba Franceta Bevka v Idrijskem muzeju . 165

Bogomir Gerlanc: Življenje in delo Franceta Bevka in bibliografija . 170

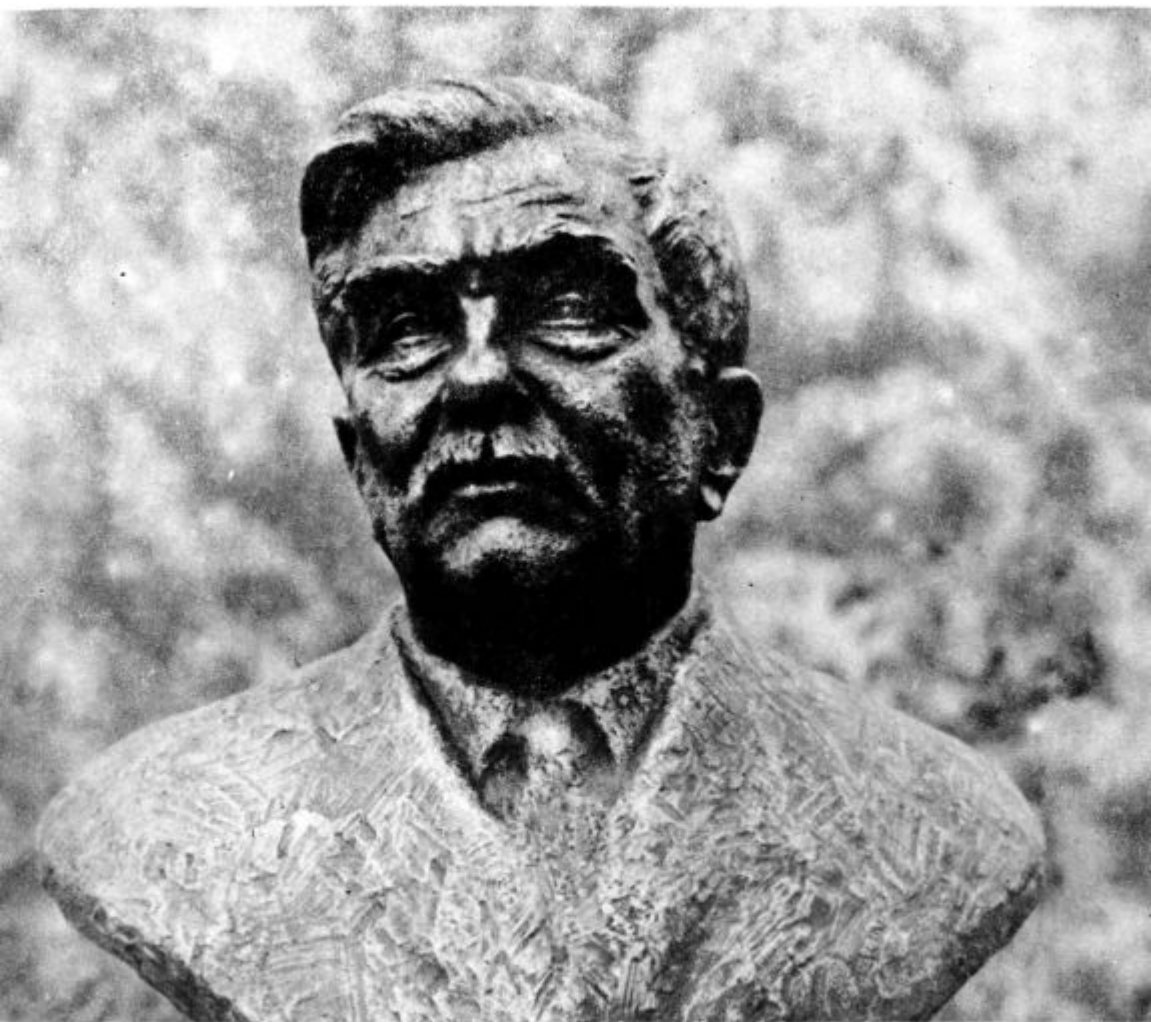
Slika na naslovni strani:
Salonski orkester realčanov – razglednica, poslana 1917 s pojasnilom o usodi posameznikov.

3 XVI 1971

IDRIJSKI RAZGLEDI

Izdaja Mestni muzej v Idriji. Uredniški odbor: inž. Ivan Gantar, Jurij Bavdaž, Anton Bolko, prof. Vinko Cuderman, inž. Jože Čar, Damijan Flander, Srečko Logar, Rafko Terpin. Glavni in odgovorni urednik Jurij Bavdaž. Oprema: Silvij Jereb. Izhaja vsake tri mesece. Letna naročnina za ustanove in podjetja 12 din, za zasebnike 8 din. Posamezna številka 3 din. Poštnina plačana v gotovini. Naslov: Idrijski razgledi, Idrija, poštni predal 11, tel. Idrija 86-135, telegrami Muzej Idrija, tek. rač. pri SDK Idrija st. 5202-603-119.

Ofset tisk OS Idrija

Na dnu temine je danica,
le v dnu bolesti je resnica.

Spomenik

Spomenik – nagrobnik je postavila Davorina Bevk.

Zasnoval in izdelal kipar – akademik Boris Kalin – bron 1970–71.

Dela sprejelo in opravilo podjetje MARMOR iz Sežane tudi kot častno dolžnost do avtorja povesti o Kamnarjevem Juretu in zanj uporabilo repenski marmor iz žil, ki segajo še onkraj meje v našo kraško zemljo.

TO SMO BILI BEVKOVEMU SPOMINU DOLŽNI

Ko mi je dana čast, da v imenu idrijskih občanov začenjam to slovenost, ne morem, da ne bi najprej izrazila zadovoljstva, da že na prvi spominski dan uresničujemo del sklepa občinske skupščine z žalne seje ob smrti slovenskega pisatelja Franceta Bevka. Sklep, da se uredi Bevkova spominska soba in prouči možnost muzejske ureditve Bevkove rojstne hiše v Zakojci, je izhajal iz globoke zavesti, da smo idrijski občani Bevkovemu spominu to dolžni.

Bevk ni bil samo naš idrijski rojak, ker je njegova rojstna vasica v mejah naše občine, temveč zato, ker je bil tu kot človek in kot pisatelj globoko zasidran. Ne pozabite, da se je Bevk s tem idrijsko—cerkljanskim svetom ponovno spet srečeval na svojih partizanskih poteh in se je na zgarane hribovske ljudi svojega pisateljskega sveta, tedaj predane uporne borbe, še bolj navezoval. Pa tudi ljudje ga pri nas poznajo kot „našega Bevka“. Ta naš pa pomeni mnogo več kot samo svojino, to pomeni: eden izmed nas, tak kot mi.

V desetletju petdesetih let, ko so se odkrivale spominske plošče, urejali partizanski grobovi in postavljali spomeniki, skoro ni napisal, ki ne bi izhajal izpod Bevkovega peresa, in ni bilo večje svečanosti, da ji Bevk ne bi prisostvoval osebno, največkrat tudi z besedo.

Zato občinska skupščina ni mogla mimo Bevkove življenjske sedemdesetletnice in pisateljske petdesetletnice, ko ga je leta 1960 iz hvaležnosti za vso izkazano ljubezen in ustvarjeno delo proglasila za častnega občana. Ni mogla.

In potem naslednjih deset let. Bevk je bil v desetletju šestdesetih let najtesneje povezan z vsem kulturnim življenjem v občini. Pri vseh pomembnejših odločitvah je sodeloval ali z nasveti ali z osebno prisotnostjo. Kulturno poslanstvo Bevkove bralne značke pa je v tem desetletju napravilo čudeže med našimi najmlajšimi. In Bevk je pri tem sodeloval čisto neposredno: pri izbiri literature, pri zbiranju knjig za najrevnejše šolske knjižnice; za otroke pa so največ pomenili njegvi redni obiski pri razdeljevanju bralnih značk prav na vseh šolah. Njegova toplina, neposrednost in domačnost so otroke navezovale nanj ne več samo kot na pisatelja, temveč kot na dobrega dedka, ki zna lepo pripovedovati zgodbe. Samo v preteklem šolskem letu je bilo po naših šolah tisoč tristo tekmovalcev — mladih bralcev. V desetih letih se jih je nabrala že cela množica. O tem, kaj pomeni za oblikovanje človeka navezanost na knjigo, pa ni treba govoriti.

V Bevkovi sobi – mladi častilci Bevkove besede

Zato smo morali urediti Bevkovo spominsko sobo, zato smo jo uredili in jo bomo urejevali še dalje, da bo tudi tu en vir, ki bo spodbujal mladi rod k ljubezni do lepe knjige in vsega lepega. To je bila naša življenjska potreba, zato smo hvaležni vsem tistim, ki so nam pomagali premagovati težave.

Ko sem dopoldne stopila v sobo, ki vsa diha Bevkovo delovno ozračje, mi je postalo hudo, da današnjega dne ni mogla doživeti zvesta Bevkova življenjska družica Davorina, katere vroča in še edina želja je bila, da bi ta spominska soba v Idriji in Bevkov študijski center v Novi Gorici bili nadaljevalci Bevkovega poslanstva. Jemala je, da je njena zadnja dolžnost do Bevka, da napravi vse, kar je v njeni moči, da se to uresniči. Tako je tudi ravnala.

Da je ta Bevkova spominska soba prav v Idriji res potreba, dokazuje tudi velika udeležba na nocojšnji spominski slovesnosti.

FRANCE BEVK JE IN BO OSTAL EDEN VELIKIH SLOVENCEV

Gotovo ni nikogar med nami, ki bi dvomil, da bodo tudi prihodnji časi imeli o Francetu Bevku to sodbo, kot jo imamo danes mi, ki smo njega poznali in ki smo z njim tudi sodelovali. France Bevk je in bo ostal eden velikih Slovencev, zato vedno predmet zanimanja in študija ljudi, ki slovensko čutijo in mislijo. Lahko se bo menjala stran njegove osebnosti, ki nas bo zanimala. Enkrat bo to bolj France Bevk pisatelj, drugič organizator kulturnega življenja v težkih razmerah italijanske okupacije Slovenskega primorja, potem kot predstavnik Primorcev v težki borbi za naše meje, potem zopet kot človek. Vedno bo, kot pravim, predmet našega zanimanja in študija.

V polnem se zavedajoč tega je Republiški zavod za spomeniško varstvo takoj po smrti Franceta Bavka napravil vse, kar je bilo potrebno, da se zavaruje tisti del zapuščine, katerega ohranitev bi omogočala, da zanimanje za Franceta Bevka najde svoje zadoščenje in da zadobi študij svojo dokumentarno osnovo. Imenoval je posebno komisijo, ki naj ugotovi, kaj vse je iz zapuščine Franceta Bevka take narave, da bi omogočilo eno in drugo.

Komisija, katere nekaj članov nas je nocoj tukaj navzočih, je bila takoj soglasna, da moramo šteti kot predmete take narave ne samo to, kar je neposredno zvezano s pisateljstvom in drugim javnim delom Franceta Bevka, to so njegovi rokopisi, korespondenca in podobno, marveč tudi da moramo ohraniti obe pisateljevi delovni sobi, to je sobo v Ljubljani in sobo v Novi Gorici. Za pisateljem in javnim delavcem stoji človek: zanima nas, kako si je urejal svoje delo, česa se je pri tem delu posluževal, kako je preživel trenutke razmišljanja in počitka, vse to je predmet našega zanimanja in študija. In je tudi predmet naše pietete. Globoko v nas živi občutek, da je vse, kar je ta človek imel, nekaj njega ohranilo. Razen tega je taka delovna soba z vsem, kar je v njej, s pisalno mizo, s predmeti na njej, s knjigami po policah in s slikami na stenah dokument, gotovo reprezentativen dokument dobe.

Znano nam je, da gredo drugi narodi na gradnjo celih muzejev, v katerih hranijo ali rekonstruirajo delovne sobe svojih velikih mož. Tudi mi imamo že nekaj tega. V taki ali drugačni, ponavadi zelo skromni, in po pravilu v rekonstruirani obliki. Mislim pri tem na Prešernovo sobo v Kranju, na Jurčičevo sobo na Muljavi, Gregorčičevo sobo na Vrsnem, v manjši meri na Gradnikovo sobo v Medani in še kaj. Toda vse to so res samo naknadne in

Bevk v Zakojci (1965)

samo delne rekonstrukcije ambientsa, sveta, v katerih so se ti veliki Slovenci rodili ali živeli. V Bevkovem primeru pa imamo ohranjeno vse tako, kakor je bilo, predno nas je Bevk zapustil.

Zahvaliti se imamo za to Republiškemur zavodu za spomeniško varstvo, predvsem pa obema našima občinama – idrijski in novogoriški, ki sta takoj pokazali razumevanje za to nalogo. In idrijska občina je sedaj tista, ki je kot prva omogočila, da je ljubljanska delovna soba Franceta Bevka, nameščena taka, kakršna je bila ob Bevkovi smrti, dostopna vsej slovenski javnosti.

To je pomembno pričevanje hvaležnosti, ki jo mi vsi, posebej pa še vaša občina, čuti do Franceta Bevka in je hkrati pričevanje o lepi zavesti o kulturni nalogi, ki jo vaša občina sprejema in izvaja v razmerju do svojih občanov in do vse slovenske skupnosti.

Dr. Joža Vilfan

151

France Bevk in Ivan Potrč v Zakojških hribih (1968)

ZVESTOBA PISATELJU

Še dve leti nista minili, če se prav spominjam, ko sem se zadnjič vračal s pisateljem Bevkom skozi Idrijo — bil je večer in vračali smo se z njegove rodne Zakojce.

Idrija je kraj, kjer smo se s pisateljem Bevkom tolikokrat ustavili, ko smo hodili z njim po literarnih večerih. In vsak postanek v Idriji je bil za nas doživetje — vselej smo zvedeli od pisatelja Bevka nekaj tistega, kar ga je na Idrijo vezalo, ali pa smo zvedeli tisto, kar je o Idriji in o njeni preteklosti, tudi o njenih ljudeh vedel, o tistih ljudeh, ki so mu kot človeku in zatem kot pisatelju ostali v zavesti, v misli in na srcu.

Rad bi omenil samo eno: Bevkovo veliko zvestobo do domačih krajev, zvestobo do njegovih ljudi, ki je ustvarjala vselej tako živo povest. Danes pisatelja Bevka ni več med nami, čeprav smo med njegovimi knjigami, toda on živi v našem spominu ves živ — z besedo in s svojim vserazumevajočim dobrotnim in hudomušnim nasmehom. Imam eno samo željo: da bi mu vsi mi ostali za tisto zvesti, kakor je ostal on zvest svojemu rodnemu kraju in svojim ljudem.

Otvoritev te pisateljeve sobe v Idriji komaj leto dni po njegovi smrti izpričuje, da mu ljudje ostajajo zvesti. Zadnji trenutki pisateljevega življenja, ki jih izpričuje ta soba, pa naj zbudijo v srcu slehernega, ki bo prestopil njen prag, misel na velikega pisatelja, na velikega glasnika slovenskega človeka.

Dovolite, da se v imenu Društva slovenskih pisateljev zahvalim Idrijčanom, da so s tako pieteto oživili to Bevkovo sobo, ki naj bo večno živ spomin na pisatelja in na njegovo veliko ljubezen in predanost svojemu ljudstvu.

Ivan Potrč

Prose črke je kora k ob duš
nerojum gi vega,
vaka km'ida je kor obraza
veino žvaga.
Zar beicde in jino pristustej!
Na duš yroza
li: čit moj pravi obraž
kot sta klesala ga usoba in čas.

Ljubini, 19. 6. 27.

France

BESEDA V SPOMIN VERNI BEVKOVI ŽIVLJENJSKI SOPOTNICI

Nedoumna je življenjska pot človeka in njen konec: za trdno prepričana, da bo ta dan in ta čas gospa Davorina Bevk v duhu z nami, ki smo tukaj zbrani, mi je znova naročevala, da jo bom moral tako kot doslej zastopati tudi ob tej priložnosti. V njenem imenu naj bi povedal njena čustva, jo opravičil in se zahvalil za počastitev njenega Franceta.

Davorine Bevk ni več. In ker moram izpolniti njeno naročilo, mi dovolite, da ga posvetim njej, ki je s tem nesebičnim kulturnim prispevkom za Bevkovo sobo v Idriji postavila spomenik tudi sebi.

Martina Bratuž, otrok goriške predmestne delavske družine, otrok svoje vrste — mati jo je zaradi njenih posebnosti imenovala s furlansko besedo „klašika“ — je končala leta 1914 nemško žensko učiteljsiše v Gorici. Učiteljevala je najprej v Istri, po koncu vojne na Goriškem do proslule Gentilijeve šolske reforme, ko je bila prestavljena v Italijo. Leta 1926 se je vrnila v Gorico, kjer se je njena življenjska pot kmalu nato prekržala s potjo pisatelja Franceta Bevka. Po triinštiridesetih letih je to življenje prerzgala smrt in po enajstih mesecih je tudi ona legla v skupen grob k možu in hčerki Jerici.

Ob vsem dobrem in lepem, kar nam je o Davorini že znanega, naj ob tej priložnosti opozorim na nekaj tistih posebnosti, ki so jo spremljale na njeni življenjski poti.

Davorina Bratuž je bila vneta pevka. Ko so slovenski učitelji našega Primorja ustanovili svoj tudi umetniško priznani pevski zbor Zveze slovenskih učiteljev, je postala njegova požrtvovalna članica tudi iz ljubezni do naše pesmi.

Drugič, kar je manj znano in kar smo odkrili ob pregledovanju Bevkove kulturne zapuščine v hiši v Rožni dolini v Novi Gorici: Davorina je rada in dobro slikala in je več slik tudi ohranjenih; v pričakovanju mirnega življenja v tej hišici si je celo nabavila sodobne slikarske potrebščine. Zdi se mi, da srečamo Davorino — slikarko amaterko v noveli „Pismo, ki ga je pisala ženska“ (Ljubljanski zvon 1933) v južno Italijo pregnane slovenske učiteljice, ko piše:

„Ko sem se popoldne vrnila iz šole, sem prinesla žalost že s seboj. Sedla sem k oknu sobe, položila roke v naročje in strmela na travnik . . .

Pogosto se mi pogled odvrne od pokrajine in se razgleda po stenah, ki sem jih našla gole. Sama sem si jih okrasila. Na najvidnejše mesto sem obesila sliko svoje rojstne hiše. Njena slamnata streha se dviga izza cvetočega drevja na zelenem griču, izmed debel se bliskajo njena majhna okna. Akvarel, ki sem ga bila sama napravila kot dijakinja. Ponosna sem nanj, dasi vem, da za druge nima nobene vrednosti.“

Ob tem pa naj navedemo še en zanimiv prispevek za duhovno podobo Davorine Bratuževe. V tisti ostalini so ohranjeni tudi šolski zvezki z zapiski o slovenskih pisateljih; ob njih je Davorina narisala njihove celostranske podobe. Prepričani moramo biti, da je mlada učiteljščnica z enakim žarom sprejemala našo besedno ustvarjalnost, ki je imela prav v Gorici v tistih usodnih letih novega stoletja tako živ odmev. Tej ljubezni je ostala zvesta vse do neznanega nam trenutka v dopoldanskih urah ponedeljkovega dne šestnajstega avgusta.

Tako stopa pred nas duhovna podoba Davorine Bevk: globoka ljubezen do naše besede, umetniška nagnjenja in prebujena narodnostna zavest. Uveljavljanje londonskega pakta, rapalska pogodba in meja, ki je živo zarezala v telo slovenskega naroda, raznarodovalna politika novih oblastnikov in fašistična nasilja budijo v njej odpor, ki jo sili v akcijo.

Ta čas je France Bevk napisal dramo „Kajn“, katero so lahko uprizarjali le na odrih na oni strani nove državne meje. Ob njeni knjižni izdaji v Ljubljani leta 1925 je k ocenam ob uprizoritvi zapisal tole jedko pripombo:

„Ne samo kritiki, ki so modri možje in ki jih spoštujem, tudi moji prijatelji trde, da ima drama napake. Toda, moj ‚Kajn‘ je komaj drobec tistega, kar se je zgodilo v evropskih kolonijah . . .“

To se pravi: nad Slovenci v Slovenskem primorju.

Kljub vsemu nasilju pa so ohranili ljudje na Goriškem in Tržaškem vero vase in v svoje pravice. Pritisk je rodil protipritisk, ki se je izražal v vseh še dopustnih oblikah javnega izpovedovanja narodnostnih in človečanskih pravic. France Bevk je to izpričal s pisateljskim in založniško-organizacijskim delom.

„Tistikrat sem kar kipel od sil in načrtov; če sem odložil eno breme, sem si dve drugi naložil na pleča.“

Konec aprila 1926 je kot urednik lista „Čuk na palci“ prišel za štiri mesece v zapor. Ves ta čas je neutrudno pisal in: „... domišljija je prehitevala pero, ki ni nikoli bilo počasno.“ Sad te ustvarjalne nuje je bila knjižica „Brat Frančišek“, napisana ob 600-letnem jubileju svetega Frančiška Asiškega, v dneh in okoliščinah, ko je bila beseda pisatelju v dušno tolažbo, saj jo je zaključil v goriških zaporih na dan 20. julija 1926. Tako v predgovoru in zagovoru z besedami na koncu:

„Le treh stvari je treba ljudem: ljubezni, ljubezni in zopet ljubezni!“

Ta čas sta se v Gorici prekrizali življenjski poti pisatelja – glasnika in upornika na smrt obsojene domovine – in mlade, umetniško prebujene, narodnostno zavedne, požrtvovalne in za delo pripravljene, a pregnane in brezposelne učiteljice. Srečala sta se France Bevk in Davorina Bratuž. Kolikšnega pomena je bilo to za pisatelja, nam priča posvetilo na Davorininem izvodu že omenjene knjige.

„V največjem ponižanju življenja in v morju najglobljega trpljenja in strašne samote sem pisal to knjigo. Če bi bil le slutil, da prihajaš v moje življenje Ti, bi bile postale moje bolečine rože in bi samota v enem hipu zgorela v plamen sladke misli, ki bi me vsega objel.

Gorica, 1. novembra 1927.

France Bevk

Že decembra tega leta sta se preselila iz Gorice v Trst. O tem je zapisal tole: „Glavni vzrok, da sem se umaknil iz Gorice, je bil čisto osebni. Nisem imel poguma, da bi v malem mestu, vsem na očeh, začel življenje z žensko, ki sem jo ljubil, a se z njo nisem mogel postavno zvezati. V velikem svetu človek laže uteče zlohotni pozornosti.“

Stanovala sta v Rocolu, tržaškem delavskem predmestju. Stanovanje: kuhinja in sobica, brez vode in brez elektrike. Že aprila pa so oba odgnali v zapor k „jezuitarjem“. V povesti „Mati“ srečamo tudi Davorino kot zapornico v teh proslulih zaporih naših ljudi. Iz Trsta sta bila izgnana z veljavnostjo – do preklica, kar je držalo polnih osem let. A ta zloben in nekulturni akt nasilja nad pisateljem, ni dosegel zaželenega uspeha: čeprav odtrgan od sodelavcev in tiskarne je ostal Bevk še nadalje duša pisateljske in založniške ustvarjalnosti v Slovenskem primorju. Vrnila sta se nazaj v Gorico in se nastanila na Solkanski cesti v skromnem stanovanju hiše, v kateri so bivali rokodelci in železničarji. Tu sta ostala vse do odhoda v partizane.

Davorina je postala Bevkova neutrudna in požrtvovalna sodelavka: prepisovala je njegove rokopise, ki jih je bilo, kakor vemo, zelo veliko; skrbela je za dom in vse druge obveznosti ob razumljivo pičlih pisateljskih dohodkih.

Pa še sama se je vključila v Bevkov pisateljski krog in prispevala strokovne članke za zbornike „Luč“ pod imenom Martina Seljak, ime, ki ga je že Bevk tu in tam prevzel po junaku povesti „Soha sv. Boštjana“.

Poleg vsega tega je skrbela naša Davorina za neprekinjene stike med Bevkom in njegovimi literarnimi sodelavci kakor tudi za zvezo med njim in političnimi ljudmi, kar je bilo še posebej nujno, ko pisatelj, kaznovan s hišnim priporom, ni smel iz hiše pred ali po sončnem svitu (leta 1930 in 1931); ko je bil leto dni na otoku Ventotene, zopet v konfinaciji leta 1940–1941 v taboriščih „terre maledete“ – proklete zemlje: Pisticci, Colfiorito in Isernia – nato 11 mesecev v goriških zaporih (tudi v samici!) v zvezi s snovanjem Osvobodilne fronte v Gorici. Ob tem je prišla tudi Davorina v zapor, ko so ob obisku pri njej odkrili pisma organizatorjev.

Iz Bevkovih spisov povzemamo, da se je pisatelja spričo policijskega in strankinega stalnega nadzorstva, zasliševanj, groženj in zaporov večkrat loteval obup. V kratki črtici iz leta 1929 z naslovom „Nič“ beremo:

„Moje ime je Lojze Krivda... Sem pisatelj... Sem povsem nedolžen... Bojim se, neprenehoma se bojim... Bojim se velikega nič, ki se mi bliža in me bo zadavil... Strašno se bojim... saj vsi trepetajo, vsi...!“

Toda vedel je, da bi fašizem z njegovo odstranitvijo v živo zadel slovensko knjigo na Primorskem in jo celo prav kmalu brez sledu odnesel. In ob vsem tem se je v njem rodil nazadnje sklep: Ostanem na svojem mestu!

Vprašati se moramo, ali ni nudila Davorina svojemu možu ob vseh takih in podobnih trenutkih obupa tisto polno oporo in mu dajala moč, da je vztrajal in ostal do zadnjega v prvi fronti v boju proti fašizmu? Iz tega, kar smo v teh kratkih, morda spričo trenutka nekoliko čustvenih besed, slišali, smemo reči: Da, tudi to je njena zasluga!

Lahko si mislimo, kolikšne življenjske sile so bile potrebne za vse to, koliko vere v delo človeka, ob katerem in s katerim je živela vsemu navkljub. Kakšen ponos je bil v njej, otroku slovenske goriške družine, ob zavesti, da je vse Bevkovo delo seme za boljše in lepše čase, ki bodo morali priti za ljudstvo našega Primorja. V njej je bil tedaj in vse do zadnje ure neusahljiv optimizem in neuničljiva energija.

Življenje pa jima tudi v njiju tihi osebni sreči ni prizaneslo in ju usodno grenko, za oba nepozabno udarilo.

„Leto devetintrideseto. Prvi dan septembra je Hitler napadel Poljsko. Umrla mi je hčerka. V vonj sveč in cvetja se je po radiu mešal hrup vojnih fanfar. V misel na človekovo minljivost, ki me je tedaj prvič obšla, se je vpletel upor proti nasilju. Živeti in se upreti krivici in nečlovečnosti!“

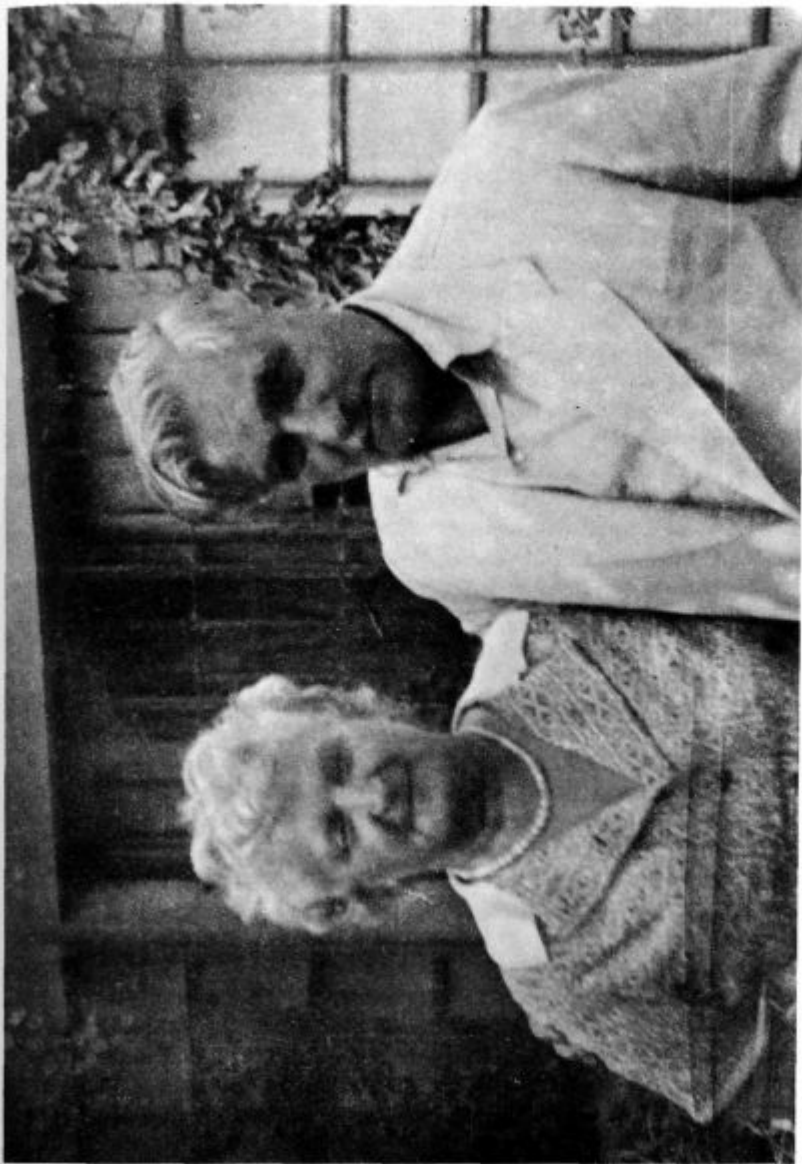
To je zapisal Bevk v svojih spominih. Tako je tudi storil: iz goriških zaporov je 10. septembra odšel v partizane in kmalu za njim tudi Davorina. In ko sta bila za krajši čas ločena, ji je priložil pismu z Roga na Kočevskem svoj srčni izliv „Pozdravljena, Tolminska!“ in ga zaključi tako: „Čakam novih srečanj, ko se bomo pogovarjali s pogledi in srcem brez besed. Kdaj? Ko bo dozorela naša pesem, ki jo bodo pela vrtoglava pobočja in mračne soteske, narava in ljudje. In ta pesem zori!“

Dozorela je naša pravica. Toda brez Trsta in Gorice, kar je obležalo še posebej Davorini in Bevku kot težak kamen na srcu. A ljubezen do te bridke zemlje jima je ostala do zadnjega brez meja živa. S to ljubeznijo sta se tudi ločila od nas.

Zgodilo se je, kar sta si obljubila: „Pokoplji me v grob, kjer leži najina Jerica,“ je naročal Bevk Davorini. Danes leži v tem grobu tudi Davorina, ki je pred tem izpolnila še eno veliko in nesebično obljubo, katere priče smo sedaj na tem mestu.

Ko je prešel preko naše Davorine viharni piš večnega slovesa od Franceta, je iz nje bruhnila misel, ki ni prenesla ugovora: „Vse, kar je od Bevka, ni moje, je od skupnosti!“ Drugi strani, upravičencem do dediščine, je celo predlagala, da povedo cene za deleže na hišici v Rožni dolini v Novi Gorici, da jih bo sama izplačala, čeprav jo je zidala in dozidala ona sama za svojega Franceta, ki si je tako hišico zaželel že v svojih goriških letih.

In ob vseh težavah in bridkosti od septembra lani do avgusta letos je nestrpno pričakovala, da se izpolnijo njene želje, predlogi komisije za zaščito Bevkove kulturne zapuščine in seveda s tem znani sklepi občin Nova Gorica in Idrija.

France Bevk in Davorina v Ljubijani (1957)

Ko smo prve dni avgusta odnašali iz Bevkovega stanovanja v Ljubljani na avtomobile kartone, v katerih je bilo vse obsežno Bevkovo dokumentacijsko gradivo: rokopisi, korespondenca, knjige itn. za Goriško študijsko knjižnico, ki dobi še Bevkovo delovno sobo v Rožni dolini in njen del hiše za Bevkov kulturni center, ter vse iz Bevkove ljubljanske delovne sobe, kakršna je sedaj tu pred nami, tedaj je bila naša Davorina presrečna in še bolj širokega srca in odprtih rok, kot je bila to sicer že njena znana lastnost.

Izpolnjevala se je njena velika in sedaj še edina življenjska naloga. Gledala jo je pred seboj in bila pomirjena in srečna. Tako mi je zagotavljala še nekaj dni pred smrtjo ob najinem zadnjem srečanju. Prav nič je ni motila izpraznjena Bevkova delovna soba. „Veš, jaz vidim in slišim Bevka povsod; on je za mene tu in povsod vedno navzoč. V idrijskem muzeju in goriškem centru pa bo govoril in pričal s svojim delom vsem našim ljudem. Posebno pa naši mladini.“

S tako oporoko nas je zapustila. Če bi bila gospa Davorina še med nami, bi vsega tega ne smel povedati. Mislim pa, da moramo to povedati zato, da bo tukaj ob Francetu Bevku ostal živ spomin tudi na njegovo verno življenjsko sopotnico – D a v o r i n o B e v k !

Bogomil Gerlanc

To knjizico sem posvetil
rajshi materi
France Bert

Posvetilo (stran 2.) in napis (v sredini 3. strani, v izvodu knjige „Tatič“, Trst 1923.
Naša založba, Tiskala tiskarna Hinko Sax v Idriji.

DAN ZLATE KNJIGE V IDRJI

Že pred dobrim desetletjem so začeli mladi bralci na osnovni šoli Prevalje tekmovati za Prežihovo bralno značko; dve leti kasneje so se jim prvi pridružili Idriščani z Bevkovo značko in potem se je to tekmovalstvo naglo razširilo po vsej Sloveniji. Danes tekmuje kar za 24 bralnih značk izredno veliko število bralcev z domala vseh slovenskih osnovnih šol, nekaj tako organiziranih bralcev pa je tudi na srednjih šolah.

Zadnja štiri leta mladi bralci izbirajo med prebranimi knjigami tista dela, ki jim najbolj ugajajo in ki jih med vsemi najbolj cenijo. Tem delom podelijo mladi bralci vsako leto priznanje ZLATA KNJIGA – bronasto plaketo Martina Krpana, ki jo je izdelal akademski kipar Zdenko Kalin. Priznanje Zlata knjiga dobi tisto delo, za katerega glasuje največ anketiranih bralcev – tekmovalcev za bralne značke po vsej Sloveniji. Ker smo na ta način ugotovili, da je pisatelj France Bevk med mladimi bralci najbolj priljubljen, da najbolj cenijo prav njegova dela – do letošnjega leta sta prejeli priznanje Zlata knjiga že „Pestrna“ in „Mali upornik“ – je Zveza prijateljev mladine Slovenije imenovala pisatelju v spomin 17. september (Bevkov rojstni in smrtni dan) DAN ZLATE KNJIGE.

Na prvo obletnico pisateljeve smrti in hkrati na prvi Dan zlate knjige se je v Idriji zbrala množica tekmovalcev z vseh Idrijskih šol in tudi predstavniki nekaterih drugih bralnih značk (osnovna šola Prevalje, mariborske šole, Ribnica na Pohorju, učenci iz Bevkove šole v Ljubljani, tekmovalci za Cankarjevo značko iz Logatca in Kettejevo iz Postojne) pa še mnogi drugi mladi in odrasli prijatelji Bevka in Bevkove knjige. Dne 18. septembra je pisatelj Ivan Potrč slovesno podelil priznanje letošnji Zlati knjigi, Bevkovemu delu „Luček in njegov škorec“. Priznanje so v varstvo s hvaležnostjo sprejeli tekmovalci za Bevkovo značko, ga izročili Mestnemu muzeju Idriji in ga postavili v Bevkovo spominsko sobo.

Na ta dan sta mlade bralce obiskala tudi pisatelja Anton Ingolič in Leopold Suhodolčan, ki je tudi sam zapisal, kako se je na slovesnosti pogovarjal z našimi bralci.

Ob prvi obletnici Bevkove smrti so me na srečanju v Idriji mladi bralci vprašali: „Kakšni so vaši spomini na pisatelja Bevka?“

Pisatelj France Bevk je za trdno v mojem spominu od dne, ko sem prvič prebral Pastirce, Lukca, Grivarjeve otroke, pa od dne, ko smo prvič podeljevali bralno značko na Slovenskem. Bil je v maju 1961 na Prevaljah,

ko so iz rok pisatelja Bevka prejeli Prežihove značke prvi mladi bralci. Zbrali smo se v dvorani, prevzelo nas je tiho pričakovanje. Veliko mladih Prevaljčanov je čakalo kar pred dvorano, da bodo prvi zagledali pisatelja Bevka, nestrpno so se ozirali v daljavo ceste. Pisatelj Bevk se je pripeljal točno ob napovedani uri.

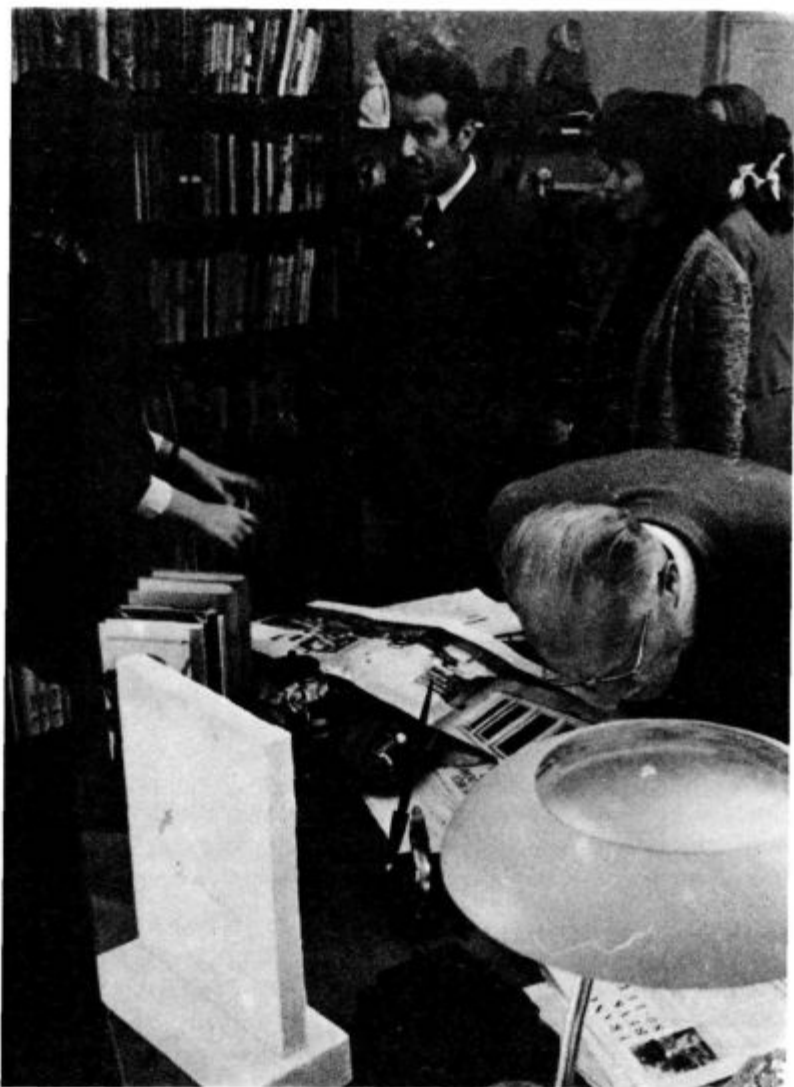
Tako je prihajal vsa leta med svoje mlade bralce: nasmijan, razumevajoč, prijateljsko pozoren, točen. V desetih letih podeljevanja značk na Koroškem je prišel na obisk še šestkrat, nikoli ni odklonil povabila, nikoli ni zamudil obiska. Po enem od teh obiskov mi je dejal: „Veste, bili smo pred Prevaljami že pol ure prej, a smo malo postali pred trgovino, saj vem, da imajo organizatorji v zadnjih minutah pred predstavo veliko dela.“

Pisatelj France Bevk je seveda prišel tudi na praznovanje ob desetletnici podelitve prve bralne značke, ki je bilo 7. junija 1970 v Kotljah. Ko se je z utrujenimi koraki napotil k mikrofону, se je zadržalo vanj 4000 mladih bralcev. In ko je končal s svojim nagovorom, me je spreletela zla slutnja: „Kaj odhaja naš prijatelj Bevk za zmerom z odra življenja? !“ Črna slutnja se je uresničila že čez slabe tri mesece.

S pisateljem Bevkom sva skupaj obiskala veliko krajev. Spominjam se, kako ga je v pogovoru po podelitvi značk korajžni mladi bralec vprašal: „Tovariš Bevk. . . Tudi pri nas smo imeli doma škorca. . . Vsi smo ga učili, a ga nismo naučili niti ene same besede. . . Ni hotel spregovoriti kot vaš škorec.“ France Bevk je v nasmehu odgovoril: „Veš, dragi mladi prijatelj, tudi s škorcji je tako kot z ljudmi. . . Nekateri kar naprej klepečejo, pri mesarju, klepete—klepete, pri peku, za gostilniško mizo, klepete—klepete, na govorniškem odru, drugi pa modro molčijo. . . Tak je bil tudi tvoj škorec. . .“

S pisateljem Bevkom sva se nekajkrat domenila, da bom z njim obiskal njegovo rojstno vas Zakojco. Leta so tekla, a najinega dogovora nisva mogla uresničiti. . . Po letošnjem zboru v Idriji sem moral sam na pot v njegovo sončno Zakojco.

Leopold Suhodolčan

Obiski v Bevkovi sobi v Idriji dne 18. septembra (pisatelj Anton Ingolič gleda Bevkov rokopis na pisalni mizi,

Že nekaj časa si Slovenci prizadevamo, da bi v smislu načel moderne literarne vede in spomeniške zaščite ohranili kot kulturne spomenike tudi bivališča pomembnih pisateljev in pesnikov. Prostor, izviren inventar in sploh okolje, ki so te zaslužne ljudi nekoč obdajali, so ne samo stvar pietete, marveč tudi svojevrstna priča „duhovne temperature“ – kakor se je izrazil H. Taine – v kakršni so živeli in ustvarjali. Takšne misli je vcepljal svojim učencem pokojni profesor literarne zgodovine na ljubljanski univerzi dr. Ivan Prijatelj, ko je z lastnim zgledom v študiji Janko Kersnik, njega delo in doba, ali v drugih svojih spisih pokazal, kako naj literarni zgodovinar pri razlagi pisateljevega dela upošteva mimo drugih dejavnikov tudi ozračje, v katerem je avtor živel in je njegovo delo nastajalo. Pa ne gre le za pisatelje; tudi drugim imenitnim, za narodno kulturo pomembnim ljudem – umetnikom, znanstvenikom in javnim delavcem – ohranjajmo obeležja, v katerih so se rojevali, delali in umirali. Izkazujmo jim tako hvaležnost in spoštovanje! Naloga sodi v bistvu na področje muzejstva, obvezuje pa literarne zgodovinarje in druge strokovnjake, da pomagajo k čim boljši, čim nazornejši prezentaciji in čim zvestejši, zanesljivejši dokumentaciji.

Načelno poznamo pri prizadevanju za spomeniško ohranjanje okolja dva prijema.

V primeru, da so pri že pred daljšim časom umrli osebnosti različne okoliščine povzročile, da se je okolje bolj ali manj spremenilo in da se je inventar, ki je nekoč napolnjeval spomeniško pomemben prostor, porazgubil, nam ostane prijem rekonstrukcije. V takem primeru je treba obnoviti prostore, poiskati čimveč avtentičnih predmetov in jih razpostaviti, kakor nam sporoča izročilo. Če bi bila oprema takšnega prostora z originalnimi predmeti preskromna in ne bi vzbujala adekvatnega vtisa, si pomagamo z nadomeščanjem predmetov, ki sicer niso avtentični, so pa sočasni in značilno zbrani v bližnji sosesčini. Takšne primere predstavljajo pri nas npr. Prešernova rojstna hiša v Vrbi in njegovo zadnje stanovanje v Kranju; Cankarjev dom na Vrhniki in njegova soba na Rožniku; hiša Aškerčevih na Senožetih, rojstna hiša Josipa Jurčiča na Muljavi in Otona Župančiča v Vinici. Medtem ko so se v naštetih primerih Ribičevina, hiša v Kranju, na Muljavi, v Vinici ali na Rožniku ohranile domala v prvotni obliki in so prostori opremljeni večinoma ali vsaj delno s pristnimi predmeti, je Cankarjeva vrhniška hiša v celoti rekonstruirana, ker je prvotna zgorela. Podobno usodo je doživela med prvo svetovno vojno tudi Gregorčičeva hiša

v Vrsnem, ko je bifa do temeljev porušena. Večkrat pa se zgodi, da ostane samo poslopje, kjer se je imenitnik rodil, živel ali umrl, vse drugo pa se je porazgubilo. V takih primerih se pač oddolžujemo spominu samo z vzdavdo spominskih plošč. Takih plošč je na Slovenskem toliko, da jih nima nihče vseh v razvidu, saj so razstresene križem od Vinice do Pohorja, od Prekmurja do Soče in Brd. Najdemo pa jih celo onkraj državne meje. Podobno memorativno vlogo imajo najrazličnejši spomeniki in nagrobniki. Pri vsem tem je važno eno: ob odkritju takih spominskih obeležij prevzema navadno skrb zanje občinska ali krajevna skupnost in vprašanje je, ali odgovorni te dolžnosti res izpolnjujejo. Hišo s spominsko ploščo je treba vzdrževati! Lepo in prav pa je, če hrani zdajšnji stanovalec hiše v najlepši sobi portret človeka, ki nanj opozarja spominska plošča, pa tudi kakšno njegovo delo ali drug spominek nanj.

Druga možnost oz. prijem pa je tak: ob smrti velike osebnosti ukrenemo vse potrebno, da ostaneta prostor in inventar ohranjena v celoti na mestu (in situ) in da je oboje spomeniško zaščiteno, se pravi: po določenih zakona o spomeniškem varstvu niso dovoljeni nobeni posegi, ki bi prizadeli ali okrnili integriteto spomenika. Tu gre potem za postopek konserviranja spominskega objekta. Tak primer smo imeli doslej za del poslednjega stanovanja pesnika Otona Župančiča v Ljubljani, Veselova ul. 4, medtem ko je bilo treba za delovni sobi pisateljev Vladimira Levstika v Celju in Franceta Bevka v Ljubljani najti drugačno rešitev. Levstikova kakor tudi Bevkova delovna soba sta bili situirani v večjih stanovanjskih zgradbah, muzejska prezentacija pa bi ovirala normalno življenje hišnih stanovalcev. Rešitev, da ostane spomeniški prostor kakor tudi njegova oprema izločen iz normalne stanovanjske funkcije, ne more biti trajna. Tedaj si muzejci najbolje pomagajo tako, da prenesejo vse premične predmete spomeniškega objekta recimo v muzej, prostor sam pa kolikor moči natanko rekonstruirajo. Takšno približno rešitev so našli v zadnjem času za Levstikovo delovno sobo, ko so v eno izmed sob celjske Študijske knjižnice prenesli pohištvo, slike in drug inventar ter ga razpostavili, kakor je pač dopuščal dani prostor. Ker ta rešitev ni idealna, je bilo treba v Bevkovem primeru ukrepati bolje. In to je bila ena izmed najodgovornejših nalog za ureditev Bevkove literarne zapuščine posebej imenovane komisije.

Dne 29. oktobra 1970, niti dva meseca po pisateljevi smrti, je s pristankom Republiškega sekretariata za kulturo in prosveto SRS Slovenije imenoval Republiški zavod za spomeniško varstvo 7-člansko komisijo za

popis in oceno kulturne zapuščine pisatelja Franceta Bevka.⁽¹⁾ Ustanovitveni dekret pravi, da se komisija ustanavlja na pobudo najvišjih kulturnih in političnih forumov z namenom, da bi se v skrbi za slovensko kulturno dediščino na primeren način ohranila zapuščina pokojnega pisatelja, (zapuščina, ki zajema rokopise, korespondenco, knjižnico in delovno okolje) ter jo zavarovala kot dokument njegovih življenjskih prizadevanj.

Mimo ugotavljanja, kateri sestavni deli Bevkove ostaline sodijo pod spomeniško zaščito, je bila ena od pglavitnih nalog komisije, pretresti želje dveh občinskih skupščin — novogoriške in idrijske — ki sta se obe čutili dolžni izkazati Bevkovemu spominu posebno čast s tem, da na svojih območjih uredita po muzejskih načelih Bevkovo spominsko sobo. Idrija je v svojih sklepih in pismenih vlogah poudarjala, da želi vključiti v svoje muzejske zbirke pisateljevo ljubljansko delovno sobo, da bi „iz nje vel Bevkov humanizem in življenjski optimizem, ki ga je živa pisateljeva osebnost tako radodarno sejala posebno med mlajši rod“, to pa zato, ker je Idrija Bevkova rojstna občina. Njej je pisatelj posvetil svoj največji umetniški delež in je njegovo javno delo posebno posegalo na področje Idrije s partizansčino kakor tudi s prosvetnim delom z mladino po letu 1945. Nova Gorica pa je želela na svojih tleh ustanoviti Bevkov študijski center, v katerega naj bi bilo vključeno razen bogatega gradiva, ki ga je pisatelj še za življenja poklanjal Goriški (študijski) knjižnici, ter drugega njegovega doma, ki si ga je bil zgradil v Rožni dolini št. 51 in kjer je v zadnjih letih prebil dobršen čas v ustvarjanju, tudi vse tisto, kar predstavlja Bevkovo ostalino v ljubljanskem stanovanju, v Puharjevi ul. 3.

Komisija je po nadrobnem popisu inventarja, izdelavi narisov in fotografske dokumentacije v smislu intencij glavne pisateljeve dedinje, njegove danes tudi že pokojne vdove Davorine, češ naj bo vse, kar predstavlja možovo spomeniško pomembno zapuščino, last slovenskega naroda, po vsestranskem tehtanju slednjič priporočila naslednjo rešitev: Nova Gorica naj prevzame pisateljeve rokopise, zapiske, korespondenco, dokumente in knjige, ki imajo zaradi pisateljevih beležk značaj rokopisov, in jih vključi v programirani Bevkov študijski center; Idrija pa naj v svojem krajevem muzeju pripravi vse potrebno za otvoritev spominske sobe že ob prvi obletnici Bevkove smrti, v ta namen prejme ves mobiljar, knjižnico, slike, preproge in drobne predmete, da bo do najmanjše podrobnosti obnovljena soba imela dokumentaren značaj.

Ko sta obe prizadeti strani sprejeli ta sklep komisije, so se Idrijčani z izredno vnemo lotili uresničevanja lepe in odgovorne zamisli. V enem izmed graščinskih stolpov z okroglim tlorisom je muzej pod vodstvom ravnatelja

Jurija Bavdaža po natančnih izmerah in fotoposnetkih uredil Bevkovo delovno sobo, kakršna je bila v Ljubljani in jo natanko v napovedanem roku na dan pisateljeve smrti odprl javnosti Tako stojijo v pravokotnem prostoru, ki ga oblikujejo kulisne stene z razobešenimi oljnimi in drugimi umetniškimi podobami in plaketami, polna knjižna stojala s knjigami v istem vrstnem redu kakor nekoč v Ljubljani; dalje so tu preproge, pisalnik s stolom, kavč, klubska garnitura z okroglo mizico, od stropa visi lesteneč, na svojih mestih stojijo svetila in razni drugi predmeti, kakor so drobna plastika, obtežilniki, cigaretnice, pepelnik, pisalne potrebščine idr. Skratka: vzdušje, kakršno je bilo v delovni sobi v zadnjih letih in dnevih pisateljevega življenja, je spet vzpostavljeno.

Vse stoji tam, kjer in kakor je stalo nekoč, le njega ni, da bi s svojo navzočnostjo oživiljal ta prostor. ...

Po zaslugi idrijskih rojakov se tako dostojno opravljena moderna muzejska prezentacija dragocenega spomeniškega objekta, kakršen je Bevkova ljubljanska delovna soba. Idrijske muzejce čaka rešitev le še enega nelahkega problema: da bo soba popolnoma zaživel v svoji avtentičnosti, bo treba najti še ustrezen način rekonstrukcije pogleda skozi obe okni. Da bo ustvarjena čim zvestejša iluzija, bi kazalo z risbo ali še bolje s posnetkom na film „odpreti pogled iz sobe skozi obe okni“, pred katerima se je pisatelj kdaj pa kdaj za oddih ustavljal, razgledujoč se proti tivolskemu parku in gozdu nad njim.

Ko bo rešena tudi ta naloga, bodo lahko stari in mladi obiskovalci muzeja, ljubitelji Bevkovega dela s spoštljivo zbranostjo podoživljali vzdušje, v katerem je pisatelj s tolikšno predanostjo in ljubeznijo umetniško ustvarjal. S tem pa se izpolnjuje tudi poslednja goreča želja mecenke Davorine Bevkove, ki je toliko let kot razumevala življenjska Francetova sopotnica omogočila uresničenje te žlahtne zamisli. Res je France Bevk, ne samo z umetniško ustvarjalnostjo, marveč tudi s kremenitostjo, s katero je vztrajal v najhujših časih sredi svojih trpečih rojakov in jim bil z najlepšim zgledom v oporo, ko je ključeval sovražnikom svojega ljudstva, to pošteno zaslužil.

Alfonz Gspan

dne 17. septembra 1971 bomo svečano odprli

bevkovo spominsko sobo

vabimo vas k otvoritvi v mestnem muzeju ob 18. uri
in k uprizoritvi **bevkove matere**
ob 20. uri v rudniški dvorani

predsednik so idrija
stanko murovec

ŽIVLJENJE IN DELO FRANCETA BEVKA

Ta spominska številka Idrijskih razgledov bo na voljo tudi obiskovalcem Bevkove spominske sobe kot spomeniški vodnik. Zaradi tega smo jo dopolnili še s pregledom pisateljevega življenja in dela. Gradivo smo z dovoljenjem založnice in avtorjev povzeli iz BEVKOVE KNJIGE, ki jo je pripravila založba Mladinska knjiga v drugi izdaji.

Ur.

I

Življenje Franceta Bevka je bilo življenje preprostega, bajtarskega človeka, ki je z neplodnega cerkljanskega hribovja prišel v širši slovenski svet, se ovedel svojega poslanstva, izvirajočega iz globokih korenin izredne umetniške nadarjenosti, ki se racionalno ne da razložiti, obogatil svoj narod in njegovo književnost z nepreglednim številom knjižnih del, ki odsevajo lepoto njegovega notranjega vizionarnega sveta, a hkrati je bilo njegovo življenje življenje bojvnika, tesno povezanega z domačo primorsko zemljo in njenimi ljudmi, med katerimi je v dobi fašističnega narodnega zatiranja in nasilja kot neomajen steber razvnel žilav odpor in za ceno osebne svobode branil osnovne pravice ogroženega ljudstva. Takrat mu je bila literatura dostikrat obrambno orožje za ohranitev narodovega življenja, ki se je upiralo nasilni smrti. Nazadnje so bili njegovi napori kronani z uspehom: z velikimi žrtvami in izrednim junaštvom je primorsko ljudstvo ob njegovi udeležbi v narodnoosvobodilnem boju doseglo svobodo. Ta je bila Bevkov življenjski cilj in ideal, ki je preveval vse njegove misli in vsa njegova dejanja.

France Dobrovoljc — Uvod v razdelek „Kronološki pregled Bevkovega življenja“.

FRANCE BEVK je bil rojen 17. septembra 1890 v Zakojci, v sedanji občini Idrija, kot najstarejši izmed osmih otrok bajtarja in vaškega čevljarja Ivana Bevka in Katarine roj. Čufer.

Osnovno šolo je obiskoval in končal (1904) v Bukovem, bil nato nekaj mesecev trgovski vajenec v Kranju, zatem živel pri starših kot dninar in čevljarski vajenec v upanju, da bo le prišel do šolanja. Od 1907 do 1913 se je pripravljval v Kopru in Gorici na učiteljski poklic, ki ga je opravljal v vasi Orehek in v Novakih pri Cerknem do jeseni 1916. Maja 1917 je moral v vojsko.

Po koncu prve svetovne vojne je opustil učiteljevanje, se zaposlil kot časnikar v Ljubljani, a se že konec leta vrnil v Gorico, kjer je živel do septembra 1943 kot pisatelj, urednik raznih listov in revij, knjigar in založnik

ter urednik knjig Goriške matice in knjižne zbirke Luč v Trstu. To odgovorno delo je opravljal kljub preganjanju in osebnim žrtvam, saj je bil:

- leta 1926 kot urednik lista „Čuk na pal'ci“ štiri mesece v zaporu;
- leta 1927 po treh mesecih najprej zaprt, nato izgnan iz Trsta;
- leta 1930—1931 konfiniran v Gorici — hišni zapor;
- leta 1934 obsojen na tri leta konfinacije na otoku Ventotene, vendar po enem letu izpuščen na pobudo mednarodnega združenja pisateljev;
- leta 1940 ponovno zaprt in nato 17 mesecev interniran v Južni Italiji;
- jeseni 1942 do septembra 1943 v grajskih zaporih v Gorici.

Dne 10. septembra 1943 je iz zapora stopil v vrste borcev za svobodo primorskega in slovenskega ljudstva. V NOB je bil najprej podpredsednik Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Primorje, nato njegov predsednik do osvoboditve in med mirovnim pogajanjem v Parizu.

Leta 1947 se je naselil v Ljubljani, bil podpredsednik predsedstva Ljudske skupščine ljudske republike Slovenije ter republiški in zvezni poslanec do leta 1950, ko je odšel v pokoj in posvetil svoje sile pisateljevanju in kulturnemu delu. Živel je po večini v Ljubljani, pa tudi v Novi Gorici v svoji skromni hišici v Rožni dolini neposredno ob meji.

Za javno in pisateljsko delo je prejel več odlikovanj in nagrad: 1949 Prešernovo nagrado za mladinsko povest „Tonček“ in Levstikovo nagrado založbe Mladinska knjiga za knjigo „Otroška leta“; 1954 Prešernovo nagrado za življenjsko pisateljsko delo, 1959 nagrado založbe Mlado pokolenje v Beogradu za mladinsko književnost; 1968 prejme nagrado AVNOJ in nagrado Kurirčkovega festivala v Mariboru.

Ob 70-letnici je bil izvoljen za častnega občana občine Idrija, za 80-letnico pa občin Nova Gorica in Ajdovščina. Občina Ljubljana-Bežigrad je tedaj sprejela sklep, da bo nova šola imenovana po pisatelju, kar je bilo izvršeno dne 8. februarja 1971.

Na svoj osemdeseti rojstni dan je France Bevk umrl v Ljubljani in bil 20. septembra pokopan v Solkanu, kjer mu je bil 1. novembra 1971 postavljen nagrobni spomenik.

II

Brez popisa knjižnih izdaj, ki so v kakršnikoli obliki in kot celota označene z imenom Franceta Bevka, bi Bevkova knjiga ne prikazala pisatelja v vsej njegovi ustvarjalni podobi. Seveda pa je to le en del, v našem primeru vsekakor najpoglavitnejši del Bevkove bibliografije, ker obsegajo popisane knjige skoraj vse pisateljevo leposlovno delo.

Popis je ločen na pet razdelkov: izvirne knjižne izdaje, izdaje izbranih spisov, prevodi iz tujih jezikov in priredbe, uredniško delo ter izdaje v drugih jezikih.

Bogomil Gerlanc — Uvod v razdelek „Popisi in zapisi“.

Čeprav je število knjig Franceta Bevka zelo veliko, vendar z njihovim popisom ni prikazano vse njegovo ustvarjalno delo in je marsikaj ostalo doslej še raztreseno po časnikih, časopisih (saj je prva Bevkova črtica izšla že leta 1906 v tržaški reviji Družinski prijatelj) in tudi po knjigah, kjer je naš pisatelj le delno udeležen. Vendar na tem mestu ne moremo opraviti te naloge, ki je sedaj po pisateljevi smrti že zares potrebna. Naš namen je prikazati obiskovalcem spominske sobe, kaj vse nam je France Bevk zapustil v svojih knjigah.

Pregled obsega popis knjižnih izdaj prvega natisa v časovnem zaporedju izida do pisateljeve smrti. Zadnja knjiga je izšla prav na dan 80-letnice in smrti. Ponovni natisi del z istim imenom niso navedeni, razen tedaj, ko je pisatelj posamezne izdaje združil v novo knjigo, tu in tam kaj popravil in navadno tudi dodal (npr. predgovor „Mladost med gorami“ ali „Otroci samote“). Naj omenimo, da je izšla povest „Kaplan Martin Čedermac“ že v desetih samostojnih izdajah; podobno je tudi z nekaterimi mladinskimi spisi. Popis smo dopolnili še s popisom treh zaključenih izdaj izbranega dela in pregledom o prevodih Bevkovih del.

Pri popisu izbranega dela smo upoštevali naslednje vidike: v teh knjigah je sodeloval kot urednik tudi pisatelj in nekaj svojih spisov je prav za te izdaje dopolnil, popravil ali tudi temeljito predelal, nekako tako, kakor je zapisal pisatelj Andrej Budal ob izidu prve knjige izbranega, a nezaključenega dela: „Nihče ni Bevkove povesti Smrt pred hišo tako raztrgal kakor sedaj Bevk sam s tem, da jo je docela predelal.“ (Ljubljanski zvon 1935 — glej zapis: „Ljudje pod Osojnikom“.) Nekaj podobnega se je zgodilo tudi z dvema povesticama o Lukcu, škorcju in očetu, ki sta izšli najprej v dveh knjigah, a ju je pisatelj za izdajo izbranih mladinskih spisov skrajšal in združil v eno povest. Ob tem pa še to: v dvanajstih knjigah izbranih spisov je tudi

marsikatera povest, novela ali črtica, ki je prišla v tej objavi prvič v knjižno izdajo, zato navajamo pri teh knjigah tudi njih vsebino.

Pri vsaki enoti so naslednji temeljni podatki: naslov, zvrst, založba, kraj in leto izida ter obseg. Ker je bila likovna oprema knjig za pisatelja že od začetka značilna, smo dodali tudi ta podatek.

Prvi natisi

Pisatelj je objavil nekatere knjige pod izmišljenim ali skritim imenom (psevdonimom), v glavnem iz političnih razlogov. Tako je izšla povest o kaplanu Čedermacu pod imenom Pavle Sedmak. Poleg tega imena je uporabil še naslednja: Esar Vano, Tone Čemažar, France Seljak, Jože Jeram in Jerko Jermol.

Izbrani spisi

France Bevk je začel pripravljati izdajo izbranih spisov že leta 1934, a od šest predvidenih knjig so izšle samo tri. (Glej „Ljudje pod Osojnikom“; povest je izšla v prvi knjigi teh spisov.)

Ob pisateljevi 60-letnici je začela izdajati Državna založba Slovenije v Ljubljani Bevkove izbrane spise. Predvidenih je bilo 15 knjig z deli do začetka vojne, toda z 12. knjigo je založba izdajo zaključila in odpadli so vsi Bevkovi spisi izven pripovedništva (članki, eseji, kritični spisi) in seveda vse tisto, kar je nastalo po letu 1945. Tako zajema ta izdaja le najrazličnejše zglede leposlovja od 1914 do 1940. Te knjige, ki so izhajale od 1951 do 1965, sta uredila pisatelj in dr. France Koblar, ki je prispeval k vsaki knjigi tudi temeljite opombe o celotni knjigi in k vsaki posamezni objavi.

V približno tistem času je nastal tudi načrt za izdajo izbranega Bevkovega mladinskega dela. To nalogo je izpolnila založba Mladinska knjiga z izdajo petnajstih knjig, ki so izšle od 1952 do 1959. Te spise je urejeval odbor s člani: France Bevk, Ivan Minatti in Ivan Potrč.

Mladinska knjiga je izdala tri knjige Bevkovih spisov tudi v svoji široko zasnovani zbirki Naša beseda, ki bo zajela v 100 knjigah najpomembnejša dela slovenskega pisateljskega kroga od začetka do danes. (Zbirka izhaja v nakladi do 25.000 izvodov!) Vse tri knjige so izšle istočasno (1969), urednik je Franček Bohanec.

BEVKOVA DELA V TUJIH JEZIKIH

Poleg Ivana Cankarja je France Bevk med najbolj prevajanimi slovenskimi pisatelji, po številu jezikov in prevedenih del kakor tudi po številu knjig s ponatisi vred pa je vsekakor na prvem mestu.

V srbohrvatski jezik je prevedenih blizu 40 povesti in črtic, ki so izšle v več kot 70 knjigah; po večini so to mladinski spisi, od večjih del pa Kaplan Čedermac in zbirka novel. V makedonščini je izšlo 6 del v 11 knjigah, vse le mladinski spisi.

Med ostalimi slovanskimi jeziki so slovaški prevodi na prvem mestu s 6 deli in šestimi knjigami, med temi tudi Čedermac in Vihar; v češkem in poljskem jeziku pa sta izšli po dve knjigi; v poljskem jeziku Čedermac in Tonček, v češkem pa Vihar in Tonček v dveh izdajah. V bolgarskem jeziku pa je izšla zbirka novel. V ruskem jeziku je izšlo do pred kratkim le eno delo, in sicer Tonček (1964), letos jeseni pa najobsežnejša knjiga Bevkovih prevodov (464 strani), ki ima več daljših povesti: Srebrniki, Bridka ljubezen, Domačija, Mati, Težek korak, Hiša v strugi, Tuje dete, Mati in Krivda.

V nemščini je izšlo sedem mladinskih spisov v osmih knjigah, napovedan pa je tudi izid Čedermaca. Tudi v madžarščini je izšlo enako število mladinskih spisov v štirih knjigah. V italijanščini so izšle štiri knjige, med temi tudi Kresna noč (1937). V albanščino so prevedena 4 dela v petih knjigah, v turščino pa dve deli. Po eno Bevkovo delo je izšlo v litovskem, tadžiškem in danskem jeziku in tudi v japonskem jeziku, v angleščini pa le odtis prevoda črtice V kaverni.

V Bevkovi spominski sobi se bodo obiskovalci srečali tudi z večjim delom tu navedenih knjig v prvi izdaji ali s ponatisi, ki jih je hranil pisatelj v svoji knjižnici. V posebnih vitrinah v predsobi pa naj bi bile razstavljene vse Bevkove knjižne izdaje – dosedanje in bodoče – kar bo najbolj nazorno prikazovalo najpomembnejše pisateljevo delo –

Bevkovo besedo.

Veseli god. Dramatični prizor. Slovenska straža. Ljubljana 1912, str. 32. 1

Pastirčki pri člesu in kresu. Otroške pesmi in igre. Slomškova zveza. Ljubljana 1920, str. 64. (Ilustriral France Kralj.) 2

Pesmi. Samozaložba. Gorica 1921, str. 64. (Ilustriral France Kralj.) 3

Rablji. Zbirka črtic. Narodna knjigarna. Gorica 1923, str. 108. (Ilustriral Lojze Špacapan.) 4

Tatič. Mladinska povest in črtica „Moja mati“. Naša založba. Trst 1923, str. 88. (Ilustriral Tone Kralj.) 5

Domače živali. in druge slikanice brez in z besedilom. Dvanajst slikanic. Narodna knjigarna. Gorica 1924 in 1925. 6

Bedak Pavlek. Otroške igre. Naša založba. Trst 1925, str. 100. (Glasbene točke zložil Vinko Vodopivec.) 7

Kajn. Drama v treh dejanjih. Nova založba. Ljubljana 1925, str. 72. 8

Pri čevljarju. Pevsko-glasbeni prizor. Učiteljska tiskarna. Ljubljana 1925, str. 8. (Uglasbil Ferdo Juvanec.) 9

Smrt pred hišo. Roman. Goriška matica. Gorica 1925, str. 136. 10

Brat Frančišek. Portret ob 700-letnici smrti. Goriška matica. Gorica 1926, str. 96. 11

Hiša v strugi. Povest. Vodnikova družba. Ljubljana 1927, str. 120. 12

Jakec in njegova ljubezen. Povest. Tiskarna Edinost. Trst 1927, str. 136. 13

Kresna noč. Pastirska zgodba. Knjižna družba Luč. Trst 1927, str. 120. 14

Krvavi jezdec. Prva knjiga zgodovinskega romana iz XIV. stoletja „Znamenja na nebu“. Goriška matica. Gorica 1927, strani 208. 15

Vihar. Ribiška zgodba. Književna družina Luč. Trst 1928, str. 152. 16

Zastava v vetru. Povest. Kmetijska matica. Ljubljana 1928, str. 126. 17

Škorpijoni zemlje. Druga knjiga zgodovinskega romana iz XIV. stoletja „Znamenja na nebu“. Goriška matica. Gorica 1929, strani 220. 18

Črni bratje in sestre. Tretja knjiga zgodovinskega romana iz XIV. stoletja „Znamenja na nebu“. Goriška matica. Gorica 1929, strani 220. 19

Kriviča. Povest. Književna družina Luč. Trst 1929, str. 136. 20

Muka gospe Vere. Povest. Književna družina Luč. Trst 1929, str. 136. 21

V zablodah. Roman. Slovenska matica. Ljubljana 1929, str. 224. 22

Človek proti človeku. Zgodovinski roman iz XIV. stoletja. Goriška matica. Gorica 1930, str. 336. 23

Gospodična Irma. Povest. Vodnikova družba. Ljubljana 1930, str. 116. 24

Jagoda. Povest. Samozaložba. Gorica 1930, str. 76. (Ilustriral France Gorše.) 25

- Julijan Sever.** Povest. Književna družina Luč. Trst 1930, str. 112. **26**
- Umirajoči bog Triglav.** Zgodovinska povest iz leta 1331. Goriška matica. Gorica 1930, str. 176. **27**
- Burkež gospoda Viterga.** Zgodovinska povest. Goriška matica. Gorica 1931, str. 144. **28**
- Kamnarjev Jurij.** Povest. Družba sv. Mohorja, Celje 1931, str. 228. **29**
- Lukec in njegov škorec.** Povest za mladino. Mladinska matica, Ljubljana, 1931, str. 96. **30**
- Stražni ognji.** Zgodovinska povest iz turških časov. Družba sv. Mohorja. Celje 1931, str. 160. **31**
- Vedomec.** Roman. Goriška matica. Gorica 1931, str. 232. **32**
- Lukec išče očeta.** Povest za mladino. Mladinska matica Ljubljana 1932, str. 96. **33**
- Železna kača.** Roman. Goriška matica. Gorica 1932, str. 288. **34**
- Žerjavi.** Povest. Vodnikova družba. Ljubljana 1932, str. 104. **35**
- Dedič.** Novela. Goriška matica. Gorica 1933, str. 84. (Ilustriral Milko Bambič.) **36**
- Gmajna.** Povest in tri črtice. Književna družina Luč. Gorica 1933, str. 122. **37**
- Kozorog.** Pripovedka za mladino. Založba Sigma. Gorica 1933, str. 124. (Ilustriral Milko Bambič.) **38**
- Povesti o strahovih.** Zbirka osmih povesti. Književna družina Luč. Gorica 1933, str. 100. (Ilustriral Jože Srebernič.) **39**
- Veliki Tomaž.** Povest. Družba sv. Mohorja. Celje 1933, str. 234. **40**
- Tovariša.** Povest za mladino. Mladinska matica. Ljubljana 1934, str. 80. (Ilustrirala Ksenija Prunk.) **41**
- Ljudje pod Osojnikom.** (Prej „Smrt pred hišo“) Roman. Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana 1934, str. 318 (in povest „Krivda“) **42**
- Huda ura.** Povest. Družba sv. Mohorja. Celje 1935, str. 176. **43**
- Mrtvi se vračajo.** Povest. Knjižna zbirka Luč. Gorica 1935, str. 136. **44**
- Pastirci.** Mladinska povest. Mladinska matica. Ljubljana 1935, str. 88. (Ilustriral Nikolaj Pirnat.) **45**
- Samote.** Tri povesti. Kmetijska matica. Ljubljana 1935, str. 128. **46**
- Izlet na Špansko.** Potopisne črtice. Unione Editoriale Goriziana (= Goriška matica), Gorica 1936, str. 96. **47**
- Srebrniki.** Povest. (Skrajšana izdaja.) Vodnikova družba. Ljubljana 1936, str. 120. **48**
- V mestu gorijo luči.** Povest. Založba Evalit. Ljubljana 1936, str. 62. **49**
- Ubogí zlodej.** Povest Unione Editoriale Goriziana. Gorica 1937, str. 172. **50**
- Srebrniki.** Povest. Gorica. Unione Editoriale Goriziana. Gorica 1937, str. 168. **51**

- Čarovnica Čirimbara.** Pravljice. Unione Editoriale Goriziana. Gorica 1938, str. 124. (Ilustriral Josip Pukl.) 52
- Deset dni v Bolgariji.** Potopisne črtice. Unione Editoriale Goriziana. Gorica 1938, str. 96. 53
- Huda čarovnica Čirimbara.** Pravljica. Založba Naš dan. Kamnik 1938, str. 56. (Ilustriral Josip Pukl.) 54
- Kaplan Martin Čedermac.** Povest. Slovenska matica. Ljubljana 1938, str. 240. 55
- Lepo vedenje.** Poučna knjižica za odrasle. Unione Editoriale Goriziana. Gorica 1938, str. 100. 56
- Dan se je nagibal.** Dvanajst novel. Unione Editoriale Goriziana. Gorica 1939, str. 116. 57
- Grivarjevi otroci.** Povest za mladino. Slomškova družba. Ljubljana 1939, str. 88. (Ilustriral Milko Bambič.) 58
- Legende.** Devet legend. Nova založba. Ljubljana 1939, str. 168. 59
- Plešimož.** Otroška povestica. Založba Sigma. Gorica 1939, str. 56. (Ilustriral Albert Rusjan.) 60
- Pravica do življenja.** Povest. Družba sv. Mohorja. Celje 1939, str. 168. 61
- Mlada njiva.** Zbirka novel. Naša knjiga. Ljubljana 1940, str. 240. 62
- Pesterna.** Mladinska povest. Unione Editoriale Goriziana. Gorica 1939, str. 88. (izšla pa 1945). (Ilustriral Ljubo Ravnikar.) 63
- Med dvema vojnama.** Šest novel in črtic. Gregorčičeva založba. Trst 1946, str. 168. 64
- Morje luči.** Povest. Gregorčičeva založba. Trst 1947, str. 122. 65
- Novele.** Štiri novele. Družba sv. Mohorja. Celje 1947, str. 152. 66
- Tonček.** Mladinska povest. Mladinska knjiga, Ljubljana 1948, str. 172. (Ilustriral Riko Debenjak.) 67
- Mati.** Povest. Družba sv. Mohorja. Celje 1949, str. 88. (Ilustriral Riko Debenjak.) 68
- Otroška leta.** Avtobiografske črtice. Mladinska knjiga. Ljubljana 1949, str. 96. (Ilustriral Marij Pregelj.) 69
- Obračun.** Zbirka novel. Državna založba Slovenije. Ljubljana 1950, str. 400. 70
- Trst.** Snemalna knjiga za film – Scenarij. Triglav film. Ljubljana 1950, str. 128. 71
- Še bo kdaj pomlad.** Scenarij. Slovenski knjižni zavod. Ljubljana 1950, str. 100. 72
- Mali upornik.** Mladinska povest. Mladinska knjiga. Ljubljana 1951, str. 96. (Ilustriral Nikolaj Omersa.) 73
- Črni bratje.** Mladinska povest. Mladinska knjiga. Ljubljana 1952, str. 84. (Ilustriral Dore Klemenčič.) 74
- Kmetič in volk.** Tri igrice za ročne lutke. Mladinska knjiga. Ljubljana 1952, str. 36. 75
- Začudene oči.** Povest. Založba Lipa. Koper 1952, str. 80. 76

- Obnašaj se spodobno.** Poučna knjižica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1953, str. 100. (Ilustriral Bogdan Grom.) 77
- Peter Klepec.** Mladinska zgodba. Mladinska knjiga. Ljubljana 1958, str. 20. (Ilustriral Tone Kralj.) 90
- Pot v svobodo.** Knjiga spominov. Slovenski knjižni zavod. Ljubljana 1953, str. 234. 78
- Tonček.** Igra v šestih slikah. Mladinska knjiga. Ljubljana 1953, str. 104. 79
- Kavkaške pravljice.** Po ljudskih motivih. Mladinska knjiga. Ljubljana 1954, str. 112. (Ilustriral Rado Krošelj.) 80
- Ob morju in Soči.** Potopis za mladino. Mladinska knjiga, Ljubljana 1959, str. 136. (Ilustriral Nikolaj Omersa.) 91
- Tuja kri.** Povest. Prešernova družba. Ljubljana 1954, str. 136. 81
- Viharnik.** Povest. Prešernova družba. Ljubljana 1959, str. 204. 92
- Črna srajca.** Povest. Slovenska matica. Ljubljana 1955, str. 264. 82
- Domačija.** Povest. Dolenjska založba. Novo mesto 1960, str. 144. 93
- Knjiga o Titu.** Črtice za mladino. Mladinska knjiga. Ljubljana 1955, str. 112. 83
- Brez krinke.** Dve povesti. Založba Lipa. Koper 1960, str. 204. 94
- Pazi na glavo — glava ni žoga!** Slikanica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1955, str. 20. (Ilustriral Dušan Petrič.) 84
- Luna.** Slikanica. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1960, str. 20. (Ilustriral Mirko Lebez.) 95
- Iskra pod pepelom.** Zgodovinska povest. Prešernova družba. Ljubljana 1956, str. 128. 85
- Mladost med gorami.** Izbrane mladinske povesti. Mladinska knjiga. Ljubljana 1960, str. 368. (Ilustrirali: Nikolaj Omersa, Štefan Planinc, Nikolaj Pirnat in France Mihelič.) 96
- Krivi računi.** Deset novel. Založba Lipa. Koper 1956, str. 128. 86
- Ognjeni krst Gregca Petelinčka.** Mladinska zgodba. Založba Borec. Ljubljana 1960, str. 32. (Ilustrirala Tinca Stegovec.) 97
- Pacek in Packa.** Slikanica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1957, str. 12. (Ilustrirala Ančka Gošnik—Godec.) 87
- Lenuh poležuh.** Lutkovna igrlica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1961, str. 36. 98
- Pisani svet.** Potopis za mladino. Mladinska knjiga. Ljubljana 1958, str. 132. (Ilustriral Nikolaj Omersa.) 88
- Slepa ulica.** Povest. Slovenska matica. Ljubljana 1961, str. 204. 99
- Mrak za rešetkami.** Spomini. Založba Lipa. Koper 1958, str. 124. 89
- Pikapolonica.** Mladinska povest. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962, str. 20. (Ilustrirala Roža Piščanec.) 100

- In sonce je obstalo.** Roman. Pomurska založba. Murska Sobota 1963, str. 186. **101**
- Iz iskre požar.** Povest za mladino. Prešernova družba. Ljubljana 1963, str. 112. (Ilustriral Tone Kralj.) **102**
- Otroci samote.** Šest mladinskih povesti. Mladinska knjiga. Ljubljana 1963, str. 320. (Ilustrirali: Maksim Gaspari, Nikolaj Pirnat, France Mihelič, Nikolaj Omersa in Karel Hrovatin.) **103**
- Učiteljica Breda.** Mladinska povest. Mladinska knjiga. Ljubljana 1963, str. 80. (Ilustriral Maksim Sedej.) **104**
- Vanka Partizanka.** Mladinska zgodba. Zavod Borec. Ljubljana 1963, str. 56. (Ilustrirala Cita Potokar.) **105**
- Zablode.** Roman. (Predelana izdaja.) Založba Lipa. Koper 1963, str. 188. **106**
- Rož, Podjuna, Zila.** Potopis za mlade. Mladinska knjiga. Ljubljana 1965, str. 92. (Ilustriral Nikolaj Omersa.) **107**
- Gregec Petelinček.** Mladinska zgodba. Založba Borec. Ljubljana 1966, str. 64. (Ilustriral Stane Kumar.) **108**
- Janko in Metka.** Pripovedka. Mladinska knjiga. Ljubljana 1966, str. 16. (Ilustrirala Roža Piščanec.) **109**
- Naše živali.** Slikanica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1966, str. 8. (Ilustrirala Roža Piščanec.) **110**
- Mlini življenja.** Povest. Založba Soča. Nova Gorica 1967, str. 164. **111**
- Spodobno se obnašaj.** Slikanica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1967, str. 20. (Ilustriral Aco Mavec.) **112**
- Mati Polona.** Osem novel. Založba Lipa. Koper 1968, str. 140. **113**
- Tolminski punt.** Mladinska povest. Založba Borec. Ljubljana 1968, str. 60. (Ilustriral Ivo Šubic.) **114**
- Moja mladost.** Tri povesti. Mladinska knjiga. Ljubljana 1968, str. 224. **115**
- Naše živali.** Slikanica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1969, str. 20. (Ilustrirala Roža Piščanec.) **116**
- Zajklja in zajčki.** Pravljica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1969, str. 12. (Ilustriral Milan Bizovičar.) **117**
- Zlata voda.** Mladinske zgodbe. Mladinska knjiga. Ljubljana 1969, str. 176. (Ilustrirala Nada Lukežič.) **118**
- Pot v neznano.** Povest. Slovenska matica. Ljubljana 1970, str. 100. **119**

Izbrano delo

- Prva knjiga:** Pesmi in krajša proza 1911–1927. Strani 448. **120**
- Druga knjiga:** Muke gospe Vere. Julijan Sever. Hiša v strugi. Bridka ljubezen. Strani 420. **121**
- Tretja knjiga:** Kresna noč. Vihar. Jadra z beneškim levom. Soha svetega Boštjana. Zapeljivec. Tuje dete. Nič. Strani 496. **122**
- Četrta knjiga:** Ljudje pod Osojnikom. Krivda. Srebrniki. Strani 472. **123**

Peta knjiga: Znamenja na nebu. Krvavi jezdeci. Škorpijoni zemlje. Črni bratje in sestre. Strani 600. **124**

Šesta knjiga: Človek proti človeku. Strani 412. **125**

Sedma knjiga: Gospodična Irma. Mrtvi se vračajo. Mati. Na prelomu. Domotožje. Živi mrlič. Predporočna noč. Dan se je nagibal. Obračun. Modesta. Slabič. Strani 528. **126**

Osma knjiga: Vedomec. Jagoda. Preužitkar. Gmajna. Drobnica. Laz. Koza. Krvaveče rane. Mrtvaška nevesta. Kriva prisega. Nedolžni otročiči. Strani 488. **127**

Deveta knjiga: Kamnarjev Jurij. Žerjavi. Dedič. Greh pogoniča Zidorja. Medaljon. Pismo. Nevihta. Križem po ulicah. Kozorog. Strani 504. **128**

Deseta knjiga: Veliki Tomaž. Železna kača. Strani 440. **129**

Enajsta knjiga: Težak kamen na njeni duši. V mestu gorijo luči. Huda ura. Revček. Strani 432. **130**

Dvanajsta knjiga: Kaplan Martin Čedermac. Bajtar Mihale. Granata. Menče. Cene Žonta. Smeh. Legende. Začudene oči. Strani 520. **131**

Mladinsko delo

Tatič. Strani 74 s slikami (Nikolaj Omersa). **132**

Pesterna. Strani 84 s slikami (France Mihelič). **133**

Grivarjevi otroci. Strani 116 s slikami (Maksim Sedej). **134**

Tonček. Strani 144 s slikami (Nikolaj Omersa). **135**

Lukec in njegov škorec. Strani 116 s slikami (Maksim Gaspari). **136**

Tovariša. Strani 96 s slikami (Guido Birolla). **137**

Pastirci. Strani 112 s slikami (Nikolaj Pirnat). **138**

Peter Klepec. Strani 80 s slikami (Karel Hrovatin). **139**

Otroška leta. Strani 124 s slikami (Štefan Planinc). **140**

Mali upornik. Strani 156 s slikami (Nikolaj Omersa). **141**

Črni bratje. Strani 152 s slikami (Štefan Planinc). **142**

Čarovnica Čirimbara in druge zgodbe. Strani 112 s slikami (Karel Hrovatin). **143**

Jagoda. Strani 80 s slikami (Ive Šubic). **144**

Razbojnik Saladin. Strani 116 s slikami (Karel Zelenko). **145**

Smeh skozi solze. Dvajset zgodbic. Strani 120 s slikami (Ive Šubic). **146**

Naša beseda

Prva knjiga: Jagoda, Pesterna, Granata, Ta-
tič, Greh pogoniča Zidorja, Pastirci, Strani
344. **147**

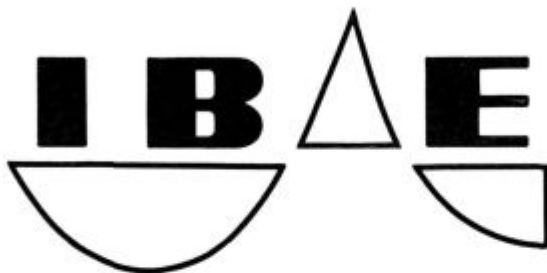
Druga knjiga: Drobница, Tuje dete, Bajtar
Mihale, Obračun, Menče, Oče, Gmajna,
Soha svetega Boštjana, Strani 396. **148**

Tretja knjiga. Kaplan Martin Čedermac,
Strani 252. **149**

Pisatelj Bevk z otroci pred hišo v Zakojci

IZDELUJE KOMPLETNE PROJETKE IN IZVAJA INŽENIRING ZA
INDUSTRIJSKE IN ENERGETSKE OBJEKTE